

v sedle mustanga, bol "ako diabol."

...napol slepý, pokrivený artritídou, chromú nohu ťahal za sebou, ale akonáhle sedel v sedle mustanga, bol ako diabol ...

Svoju najväčšiu slávu Nana prežil v dobe, keď už bol veľmi starý – mal osemdesiat rokov, keď jeho meno vstúpilo do dejín Divokého západu. Nana je úplne jedinečný medzi vojenskými náčelníkmi Apačov. V čase, keď väčšina mladých a silných bojovníkov pila ohnivou vodu v rezerváciách, alebo slúžila ako stopári Američanom, on stále bojoval za slobodu. Nana bol húževnatý, vytrvalý, odvážny a nekonečne krutý, takéto vlastnosti charakterizujú naozajstného apačského bojovníka.

Starý náčelník bol napol slepý, pokrivený artritídou a ťahal ľavú nohu za sebou, ale akonáhle sedel v sedle mustanga, bol "ako diabol."

Kas-tziden (Zlomená noha) známy pod svojim mexicko-španielskym menom **Nana** (Babička), sa narodil v roku 1800 a bol náčelníkom jednej odnože Apačov Čirikavov. Celý svoj život bojoval proti Mexičanom a od roku 1850 bol vo vojne aj s Američanmi. Po zavraždení najvyššieho náčelníka Mangasa Coloradasa v roku 1863 sa stal pobočníkom a radcom obávaného Cochisa potom slávneho Victoria a nakoniec samotného Geronima.

V neuveriteľnom osemdesiatom prvom veku svojho života – v roku 1881 podnikol Nana mohutný nájazd na Arizonu, Nové Mexiko a Texas. Za osem týždňov pätnásť Nanových bojovníkov doslova preletelo viac než tisíc míľ nepriateľského územia. Prepadali dostavníky, vlaky, zásobovacie kolóny americkej armády, farmy. Zviedli osem víťazných bitiek s americkou kavalériou. Zabili 40 Američanov a 50 Mexičanov, ukoristili 200 koní a nakoniec zmizli svojim prenasledovateľom (1400 vojakov) v horách Sierry Madre v Mexiku. Behom tohoto nájazdu Nana pre svoje osobné potešenie zajal dve mladé krásne Texasanky, ktoré ho ako otrokyne boli nútené nasledovať do mexických hôr.

Keď už bol príliš starý, aby jazdil na koni, tak aspoň plánoval prepady, ktoré viedol jeho zástupca Loco (čo znamená blázon). Nakoniec sa Nana spojil s najslávnejším náčelníkom "Bronco – neskrotných" Geronimom a stal sa radcom a zástupcom tohoto osamelého bitkára, obdivovaného pre jeho neuveriteľnú statočnosť na oboch stranách hranice. Nana potom až do svojej smrti z úkrytov v horách nevyšiel a zomrel tak ako slobodný náčelník Apačov (podľa inej verzie kapituloval v roku 1886 spoločne s Geronimom a zomrel v rezervácii vo veku 96 rokov a podľa ďalšej verzie bol zajatý dvomi americkými lovcami, umučený aby prezradil úkryt zlata Apačov a zavraždený. Mne sa osobne k starému bojovníkovi hodí najviac tá prvá verzia).

Pre nás neuveriteľná fyzická kondícia nebola pre Apačov nič mimoriadneho. Terén, v ktorom podnikali svoje pochody, vynikal neschodnosťou, Indiáni preto šetrili kone a poklusávali pešky vedľa nich. Za jediný deň urazili v horách a lesoch viac než sto kilometrov!! A toto vražedné tempo vydržali celé týždne.

Apači rýchly pohyb krajinou od malička tvrdo trénovali. Štvorroční chlapci nabrali do úst dúšok vody a bežali stovky metrov rozpálenou prériou a vodu nesmeli prehltnúť ani vyplŕuť. Desaťroční budúci bojovníci ich pozorovali s blahosklonným pobavením – oni takto museli ubehnúť až desať kilometrov...